

GINOKRITIKA: GINOCENTRIČNOST I SUVREMENA FEMINISTIČKA KRITIKA

ESTELLA PETRIĆ
Filozofski fakultet u Zadru
Faculty of Philosophy in Zadar

UDK/UDC: 82.01:820(73).09
Izlaganje sa znanstvenog skupa
Conference paper

Primljeno : 1989-01-17
Received

Elaine Showalter, jedna od vodećih predstavnica američke feminističke kritike danas, uvodi u anglo-američku feminističku kritiku termin *ginokritika*. U ovom radu pokazuje se kako je došlo do uvođenja tog pojma u feminističku kritiku. Također se promišlja i sama ginokritika s ukazivanjem na njenu nemogućnost da ospori logocentričnost. Ginokritika tako ne predstavlja neki kvalitativno novi sistem kritičkog razmišljanja. Ona u stvari samo uspijeva zamijeniti *androcentričnost ginocentričnim* modelima »razlike« ženskog pisma.

U posljednjem desetljeću ženski su romanopisci sve prisutniji u engleskoj književnoj produkciji, a isto bi se moglo potvrditi i za književne produkcije engleskog govornog područja izvan UK, pri čemu ta prisutnost ima i kvalitativno, a ne samo brojčano značenje.¹ Pri tom treba odmah naglasiti da žensko pismo nije jedini doprinos suvremenim književnim zbivanjima, koja su nam od šezdesetih naovamo podarila šaroliko mnoštvo pravaca i – izama, poput (u zemljama engleskog govornog područja): *postmodernism, surfiction, metafiction, superfiction, parafiction* itd.² Osim toga, žensko pismo nije novotvorina 20. st. Ono što danas nazivamo ženskim romanom ima svoju povijest, svoju ne baš zanemarljivu tradiciju, a čemu je posebnu pažnju posvetila feministička kritika šezdesetih i sedamdesetih.

Usporedo s novim strujanjima u pisanju romana, posljednjih godina šarolikost i mnoštvenost nije zaobišla ni teorijska razmišljanja o pisanju romana. Tako se javljaju novi pristupi analizi umjetničke fikcije, od dekonstrukcijskih do rekonstrukcijskih.³ Iako se u tim teorijskim razmišljanjima dotiče i pitanje ženskog pisma,⁴ ovo se područje i dalje pokazuje najotvorenijim, čak i za samu feminističku kritiku. Razloge tome treba tražiti kako u samoj feminističkoj kritici, kojoj je dugo trebalo da se oslobodi

¹ V. npr. u: *Contemporary Novelists*, ed. D. L. Kirkpatrick, St James Press, London and Chicago, 1986.

² V. npr. u: Patricia Waugh, *Metafiction*, Methuen, London and New York, 1985.

³ Miroslav Beker, *Suvremene književne teorije*, SNL, Zagreb, 1986, str. 101

⁴ Npr. u: Jonathan Culler, *On Deconstruction*, Routledge & Kegan Paul, London 1983 (poglavljja: »Reading as a Woman«, str. 43-63 i »Writing and Logocentrism«, str. 89-109)

revizionizma, tako i u još uvijek otvorenom pitanju definicije »ženskog«. ⁵ Konstruktivno rješenje u smislu teorijske pretpostavke za razumijevanje i definiranje »ženskog« a u cilju utemeljenja poetike ženskog pisma, ponudila je Elaine Showalter, ⁶ uvodeći u englesku stručnu terminologiju adaptirani francuski termin *la gynocritique*. ⁷ Tako su feminističke studije engleskog govornog područja obogaćene terminom *gynocriticism*, čime je došlo i do novog načina razmišljanja o ženskom pismu, koji bi se, najkraće, mogao označiti kao oslobađanje od vječnog uspoređivanja s »muškom« književnom tradicijom, kojoj se s feminističkih pozicija prigovara logocentričnost. No, da li ginokritika uopće nudi neku novu kvalitetu koju se uspjelo de-intelektualizirati i osloboditi – centričnosti, ili su se λογος i γυνή jednostavno poistovjetili? Jedina promjena koja je pri tom mogla nastati je zamjena androcentričnosti ginocentričnošću. No, da bismo rečeno mogli razjasniti, potrebno je prethodno upoznati se s razvojem feminističke kritičke misli i njenim postepenim priklanjanjem ginocentričnosti.

Feministička kritika počela je uzimati više maha negdje šezdesetih, iz jednostavnog razloga što se tada, kao jedna od posljedica radikalnog feminističkog pokreta, počeo s vremenom na tržištu pojavljivati i sve veći broj feminističkih romana, ⁸ čime je narasla i potreba za kritičkim prezentacijama sve većeg broja tih književnih pridošlica. Pored toga, šezdesetih, uz feminizam, raste i interes za izučavanje strukturalizma, antropologije, Freuda, Junga, ⁹ uz, s vremenom, sve jasnije im izražen zajednički nazivnik: jezik. Tako su feministkinje uskoro počele raspoznavati tekstualnost kao seksualnost, svako je gledašte u razmišljanjima o književnosti, umjetnosti i kulturi postalo *sex-coded*, počele su razotkrivati skrivena psihoseksualna značenja u vlastitoj književnoj produkciji, a sve je to bilo povezano s rastućim *consciousnessraising*. Za Annette Kolodny, »everything has been thrown into question: our established canons, our aesthetic criteria, our interpretative strategies, our reading habits . . .«. ¹⁰ Razlika ¹¹ je postala imperativom i denotatom sveg »ženskog« u stvaralaštvu, a isti kriterij vrijedio je onda i za žensko pisanje prethodnih stoljeća. U svjetlu feminističke argumentacije djela poput *Uncle Tom's Cabin* izronila su iz povijesti književnosti kao vrhunska ostvarenja književne fikcije, pa tako za spomenuti

⁵ O tome v. npr. u: Rachel Du Plessis, »For the Etruscans«, u *The New Feminist Criticism*, ed. by Elaine Showalter, Virago Press Ltd, London, 1986 (str. 271-291)

⁶ Elaine Showalter, »Toward a Feminist Poetics« u *The New Feminist Criticism* (v. uz nav. dj.) str. 125-143.

⁷ Elaine Showalter, *nav. dj.*, str. 128.

⁸ V. npr. u: Rosalind Coward, »Are Women's Novels Feminist Novels?«, u: *The New Feminist Criticism* (v. uz nav. dj.), str. 225.

⁹ Elaine Showalter, *nav. dj.*, str. 139-141.

¹⁰ Annette Kolodny, »Dancing Through the Minefield«, u: *The New Feminist Criticism* (v. uz nav. dj.), str. 145.

¹¹ Elaine Showalter, »The Feminist Critical Revolution« u: *The New Feminist Criticism* (v. uz nav. dj.), str. 8 (»difference«)

roman Jane P. Tompkins izjavljuje, »I will argue that the work the sentimental writers is complex and significant in ways *other than* those which characterize the established masterpieces.«¹² Pod utjecajem kriterija baziranih na imperativu različitosti, nešto kasnije će i Alicia Ostriker predložiti »revisionist mythmaking.«¹³ Po njenu tumačenju, mitologiji, koja nikad nije bila sklona ženama, možemo zahvaliti podjelu na žene-angele i zle žene. Ukratko, glagoli koji se od šezdesetih sve češće mogu susresti u feminističkoj literaturi najbolje govore o tome što je feministička kritika htjela na samom početku: *de-familiarize, de-mystify, de-code, de-construct, dis-mantle, dis-member, dis-intellectualize, re-view, re-imagine, re-think, re-write, re-vise, re-interpret, re-invent, re-store* itd.

Potenciranje razlike ženskog pisma razvilo se do krajnosti sedamdesetih, kada se pojam ženskog identificirao s pojmom lezbijstva.¹⁴ Počelo se naglašavati ». . . that a woman's identity is not defined only by her relation to a male world and male literary tradition (as feminist critics have demonstrated). . .«.¹⁵ Izjednačiti sve žensko s lezbijskim, međutim, značilo bi polaziti s muških pozicija, pa vjerojatno zbog toga osamdesetih dolazi do razdvajanja lezbijske od feminističke estetike, a potonja se okreće analizi odnosa majka – kći.¹⁶

Od osamdesetih do danas sve se manje uspoređuje žensko pismo s muškom književnom tradicijom. Tom otklonu očito su doprinijele podjednako i osamdesete, okrenute majčinstvu i odnosu majka-kći, kao i sedamdesete, radikalno zabavljene lezbijским odnosom. Došlo se i do kvalitativno nove spoznaje da »*L'écriture féminine* is not necessarily writing by women; it is an avant-garde writing style like that of Joyce, Bataille, Artaud, Mallarmé, or Lautréamont.«¹⁷ Feministička kritika je tako stvorila svijest o vlastitosti, o novom kutu gledanja. S tim u skladu bili su i ciljevi feminističke kritike, koje najbolje ilustrira sljedeći stav: »It is now clear that what we are demanding is a new universal literary history and criticism that combines the literary experiences of both women and men, a complete revolution in the understanding of our literary heritage.«¹⁸ Ovoj novoj svijesti doprinijela je i činjenica što se pojam ženskog s područja biološkog (šezdesetih, »žensko« je samo različito od »muškog«; sedamdesetih se taj stav radikalizira u lezbijstvu; osamdesete su svele ženu na majku) postepeno

¹² Jane P. Tompkins, »Sentimental Power: *Uncle Tom's Cabin and the Politics of Literary History*«, u: *The New Feminist Criticism* (v. uz nav. dj.), str. 84.

¹³ Alicia Ostriker, »The Thieves of Language: Women Poets and Revisionist Mythmaking«, u: *The New Feminist Criticism* (v. uz nav. dj.), str. 316.

¹⁴ Bonnie Zimmerman, »What Has Never Been: An Overview of Lesbian Feminist Criticism«, u: *The New Feminist Criticism* (v. uz nav. dj.), str. 200-224.

¹⁵ Bonnie Zimmerman, *nav. dj.*, str. 210

¹⁶ Elaine Showalter, »The Feminist Critical Revolution«, u: *The New Feminist Criticism* (v. uz nav. dj.), str. 7.

¹⁷ Elaine Showalter, *nav. dj.*, str. 9.

¹⁸ Elaine Showalter, *nav. dj.*, str. 10.

počeo premještati na područje sociologije, filozofije i politike. Žena prerasta u politički entitet, suprotstavljen na nov način muškarcu, koji je u novom kontekstu obavezno bijel i Evropljanin,¹⁹ dok se žena obavezno pridodaje manjinama i obespravljenima. Svakako da pri tom prestaje biti važnim tko je napisao ženski roman.

»Pisati, to je postajati, ali uopće nije postajati piscem. To je postajanje nečim drugim. (. . .) Ima nekog postajanja-ženom u pisanju. Ne radi se o tome da se piše 'kao žena'. Gospoda Bovary, 'to sam ja' jest rečenica histeričnog prevaranta. Ni žene ne uspijevaju svaki put kada se trude-pisati kao žene . . . Žena, to nije nužno pisac, već postajanje-mijanjskim pisanja bilo žene bilo muškarca . . .«.²⁰

Jasno je da je nov kut gledanja daleko odmakao od početnog feminističkog isticanja ženske nasuprot muškoj književnoj tradiciji. S tim u skladu feministička se kritika počela smatrati rekonstrukcijskom, a ne dekonstrukcijskom, barem kako to ističe Sandra M. Gilbert: »Though I think feminist criticism is the very opposite of deconstructive-indeed, I think, it is reconstructive rather than deconstructive . . .«.²¹

Feministička kritika se tako posljednjih godina definitivno oslobodila nedostatnog uspoređivanja s muškom književnom tradicijom zbog u biti jednostavne spoznaje u stvaranju koje je velikog utjecaja imala marksistička misao. Naime, usporedimo li žensku s muškom kvalitetom na biološkom, društvenom i stvaralačkom nivou, dolazimo do jedne banalno jednostavne paradigme iz koje jasno proizlazi o čemu se zapravo radi i iz kojih bi razloga ženska kritika trebala biti prvenstveno ginocentričnom:

1. žena je kao biološki različito biće od muškarca u patrijahalnoj sredini
2. društveno obespravljena.
3. Ali makar i okrnjena, povijest književnosti pokazuje da je žena, unatoč biološkoj determiniranosti, pa zbog toga društvenoj obespravljenosti, jednako kreativna kao i muškarac, odnosno da razlike u biološkom smislu ne uslovljavaju samim tim i stvaralačku inferiornost.

Dakle, želi li se razvijati vlastita teorijska misao u pravcu uspostavljanja ženske estetike, odnosno poetike ženskog pisma, neće se daleko stići pridržavajući se isključivo revizionizma i uspoređivanja s muškom književnom tradicijom. Da je žensko stvaranje različito od muškog isto je što i tvrditi da su žena i muškarac različiti, no time se mnogo ne dokazuje na području književnosti, pogotovo ako se tome doda mišljenje da stvaralački um, kako bi to rekla i Virginia Woolf, nije ni muški ni ženski. Mislim da tehnika unutarnjeg monologa to najbolje pokazuje. U svakom slučaju,

¹⁹ Ann Rosalind Jones, »Writing the Body: Toward an Understanding of l' écriture féminine«, u: *The New Feminist Criticism* (v. uz nav. dj.), str. 361-377.

²⁰ Rada Iveković citira Deleuzea u »Prazno mjesto drugoga / druge u postmodernoj misli«, u: *Postmoderna*, ur. Milan Mirić, Naprijed, Zagreb 1988, str. 109.

²¹ Sandra M. Gilbert, »What Do Feminist Critics Want?«, u: *The New Feminist Criticism* (v. uz nav. dj.), str. 42.

iskustva jesu različita budući da su biološki determinirana. No, ponavljamo, to ne znači da je žena kao biološki različito biće i, konzekventno, kao društveno obespravljeno biće, ujedno i stvaralački inferiorna. Uostalom, upravo je društvena obespravljenost bila velikim umjetničkim izazovom i velikanima muške književne tradicije. Spisateljice su jednako zaokupljene problemima umjetničke kreacije, pitanjima jezika, stila, tema, motiva, zapleta, kao i njihovi muški kolege, ali, kao posljedica različitog iskustva, ono što žene rade je različito.²² Problem je samo u tome što je taj ženski kvalitet koji nudi žensko pisanje samo različit, a ne i (time) manje vrijedan, kako se to htjelo pokazati prethodnih stoljeća prostom eliminacijom žena-stvaralaca iz povijesti književnosti, a koje feministička kritika želi revalorizirati i otrgnuti od zaborava. Ovakvo promišljanje pridodaje problemu političku dimenziju, jer, nemojmo zaboraviti već spomenuto, ne radi se samo o ženi kao stvaralačkom biću, već i o svim ostalim manjinskim i obespravljenima. Čovjek je u okviru svake od navedenih grupacija jednako *animal politicum* kao što je to i bijelac-muškarac-Evropljanin. U manjinske i obespravljene svakako uz ženu možemo dodati i crnce, pa onda crkinje. Mislim da problem sasvim lijepo može ilustrirati niz romana Doris Lessing, *The Children of Violence*.²³ Društvena obespravljenost, dakle, kao posljedica biološke determiniranosti, uvjetovala je i pogrešno (budući da je jednostrano, tj. samo s »muških« pozicija argumentirano) uvjerenje, tj. stav o stvaralačkoj inferiornosti žene i ostalih manjina. Moramo dodati da u patrijarhalnoj sredini žena nije samo biološki različita od muškarca, ona je svedena na ne-muškarca, isto kao što je crnac sveden na ne-bijelca. Ako je u svakoj od ovih kategorija: bijelac, crnac, žena, muškarac, čovjek *animal politicum*, i, ako je sve u međuljudskim odnosima politika, ili, kako bi to rekla Sandra M. Gilbert, »... not only is the personal political; the aesthetic is the political, the literary is the political, the rhetorical is the political...«,²⁴ i, ako je točno sve prethodno rečeno, onda bi trebalo biti indikativnim jedino razmatranje ženskih kvaliteta ženskog pisma, jer proizlazi da čovjek, kao *animal politicum*, ne može djelovati mimo svog bića, koje jest samo biološki determinirano, ali postavljeno u određeni društveni kontekst, ono dobija političku dimenziju. Drugim riječima, žene nikad neće postati muškarcima, muškarci nikad neće postati ženama, crnci nikada neće postati bijelcima itd., bez obzira koja bi od ovih grupacija »uredila« svijet. Zamislimo kako bi se osjećao muškarac-Evropljanin i bijelac sa svojim koncepcijama pravednog društva u društvenoj sredini koju bi organizirale žene prema svojim uvjerenjima o pravednom društvu. No, time dolazimo i do jednog do mazohizma neugodnog pitanja: da li bi žensko pisanje onda uopće postojalo da žene nisu bile obespravljene? Jer,

²² Andrea Dworkin, razgovor s A. D. (vodila Slavenka Drakulić) u časopisu *Danas*, god. VI, br. 291, 15. rujna 1987, str. 72.

²³ Niz uključuje romane *Maria Quest*, *A Proper Marriage*, *A Ripple from the Storm*, *Landlocked* i *The Four Gated City*.

²⁴ V. bilj. 21, str. 31.

različnost ženskog iskustva nije samo biološke prirode, ona proizlazi i iz društvene dimenzije različitosti, na čemu upravo inzistira feministička kritika. Ne možemo pri tom ne primijetiti da je na taj način suvremena feministička kritika samo radikalno i definitivno potvrdila od feministkinja u početku isticano stajalište da žena, njen stil i njeno stvaralaštvo jesu različiti. Zašto bi to žene naglašavale, ako se i muškarci slažu u tome da su žene drugačije? Ovakvoj, opravdanoj, primjedbi, možemo jedino dodati da žensko pisanje i ženska kritika danas svjesno i s vlastitih pozicija inzistiraju na vlastitoj različitosti (ravnopravni smo upravo kao različiti) za razliku od prethodno s muških pozicija ženi nametnute »drugačijosti«.

Dakle, spoznaja da je žensko pismo kvaliteta koja ne proizlazi isključivo iz usporedbe s muškom književnom tradicijom (pa otuda i interes za lezbijskim odnosom i odnosom majka-kći), dovela je do svijesti o tome da žensko pismo predstavlja širi pojam (prema kojemu žena jest ženom ne samo zato što je biološki determinirana), koji se međutim ne može definirati bez prethodnog određenja pojma ženskog, čime su promišljanja o ženskom pismu vraćena na u početku uspostavljenu razliku. Međutim, razlika koja se sada nudi kvalitativno je drugačija, ona zapravo predstavlja suštinu razlike, budući da proizlazi iz pretpostavke da uspoređivanje dvaju entiteta očito zahtijeva prethodno određenje svakog od njih ponaosob. Drugim riječima, po novom, ginocentričnom poimanju razlike, suština je razlike u tome što se žensko pisanje ne može svesti na odsustvo muških kvaliteta. Žensko pismo postoji prema vlastitim paradigmama (ženskih) kvaliteta. Zadatkom se ginokritike tako pokazuje upravo iznalaženje tih specifično ženskih kvaliteta ženskog pisanja. To je temelj razlike na kojem se onda može izgraditi i poetika ženskog romana i općenito ženskog pisma. Prema ginokritici, dakle, jedino je razmatranje ženskih kvaliteta ženskog pisma indikativno za uspostavljanje poetike ženskog pisma pa i estetike ženskog stvaralaštva. To, ukratko, znači da ginokritika nudi ginocentrični sistem vrijednosti, nasuprot androcentričnom.

Što se zapravo dogodilo uvođenjem u terminologiju pojma *ginokritika*? Poslužiti ćemo se u potrazi za odgovorom na to pitanje tekstovima Elaine Showalter, »Toward a Feminist Poetics« (u tekstu koji slijedi TFP) i »Feminist Criticism in the Wilderness« (u tekstu koji slijedi FCW).²⁵ Evo kako sama autorica definira pojam ginokritike:

»In this essay, therefore, I would like to outline a brief taxonomy, if not a poetics, of feminist criticism . . . Feminist criticism can be divided into two distinct varieties. The first type is concerned with *woman as reader* . . . I shall call this kind of analysis the *feminist critique* . . . Its subjects include the images and stereotypes of women in literature, the omissions of and misconceptions about women in criticism . . . The second type of feminist criticism is concerned with *woman as writer*-with woman as the producer of textual meaning, with the history, genres, themes, and structures of literature by women. Its subject includes the psychodynamics of female creativity; linguistics and the problem of a female language . . . No term exists in English for

²⁵ Oba teksta objavljena u *The New Feminist Criticism* (v. uz nav. dj.).

such a specialized discourse, and so I have adapted the French term *la gynocritique*: »gynocritics« . . . The feminist critique is essentially political and polemical, with theoretical affiliation to Marxist sociology and aesthetics; gynocriticism is more self-contained and experimental . . .« (TFP, p. 128-9)

Prema onome što slijedi u navedenim tekstovima Elaine Showalter, ispostavlja se da je samo termin nov, što se ne bi moglo potvrditi i za sadržaj termina, što uostalom tvrdi i sama autorica. Ona tako kaže da je već »Patricia Meyer Spacks . . . was the first academic critic to notice this shift from an androcentric to a gynocentric feminist criticism.« (FCW, p. 248). Štoviše, Elaine Showalter naglašava da su sve tri škole suvremene feminističke kritike ginocentrički orijentirane:

»The emphasis in each country falls some what differently: English feminist criticism, essentially Marxist . . . ; French feminist criticism, essentially psychoanalytic . . . ; American feminist criticism, essentially textual . . . All, however, have become gynocentric. All are struggling to find a terminology that can rescue the feminine from its stereotypical associations with inferiority.« (FCW, p. 249)

Pitanje koje sebi postavljaju ginokritičarke, Elaine Showalter formulira ovako:

»How can we constitute women as a distinct literary group? What is the difference of women's writing?« (FCW, p. 248)

Vidjeli smo prije zašto *distinct* i zašto *different*. Kao odgovor, Elaine Showalter nudi umjesto jednog, četiri modela razlike, koji u stvari samo objedinjuju suvremena ginocentrička kritička razmišljanja, pri čemu se sama autorica opredjeljuje za kulturološki model. Naime, prema Elaine Showalter, »Theories of women's writing presently make use of four models of difference: biological, linguistic, psychoanalytic, and cultural« (FCW, p. 250). Drugim riječima, ginokritika se manifestira kroz četiri tipa feminističke kritike:

1. *feminist biocriticism*²⁶ (FCW, p. 252) proučava »the importance of the body as a source of imagery« (FCW, p. 251)

2. *linguistic and textual theories of women's writing*²⁷ (FCW, p. 252) proučava »whether men and women use language differently; whether sex differences in language use can be theorized in terms of biology, socialization, or culture; whether women can create new languages of their own; and whether speaking, reading, and writing are all gender marked . . .« (FCW, p. 252-3)

²⁶ V. npr. u: Sandra M. Gilbert and Susan Gubar, *The Madwoman in the Attic*, Yale University Press, New Haven, Conn., 1979.

²⁷ V. npr. u *Language, Gender, and Society*, eds Thorne et al., Rowley, Newbury House, Rowley, Mass., 1983.

3. *psychoanalytically oriented feminist criticism* (FCW, p. 256) u stvari »incorporates the biological and linguistic models of gender differences« (FCW, p. 256), a njene zastupnice²⁸ često citiraju Freuda, Junga i Lacana

4. *a cultural model of women's writing* (FCW, p. 266) posebnu pažnju posvećuje problemu podvojenog bića. Tako se na tematskom nivou romana mnogo govori o temi koja je u velikoj mjeri i prisutna u ženskom pismu, a to je *divided self, other self, thorn self* itd., što je vrlo opširna tema na kojoj se ne možemo zadržati u ovom radu.

Ginokritika, na području feminističke kritike, definitivno uspostavlja zaokret od androcentričnosti ka ginocentričnosti. To je pretpostavka koja je neizbježna u pravcu utemeljenja poetike ženskog pisma. No, ginokritika time nije prestala biti logocentričnom (inače bi postala nesuvislom). Ona također ne predstavlja neki kvalitativno nov način kritičkog i teorijskog razmišljanja, kao što se to dogodilo u zaokretu od pozitivizma ka strukturalizmu, ili od strukturalizma prema dekonstrukciji. Ginokritika u biti samo objedinjuje područja kojima se feministička kritika danas bavi, oslobođena androcentričnosti.

Estella Petrić: GYNOCRITICS: GYNOCENTRISM AND THE CONTEMPORARY FEMINIST CRITICISM

Summary

The term *gynocritics* has been introduced into Anglo-American feminist criticism by Elaine Showalter, one of the leading representatives of the American feminist criticism today. This article deals with the origin of gynocriticism in the context of the history of the feminist critical thought. Further, it deals with the gynocriticism itself, showing that it can not escape the logocentrism it tries to undermine, and that, consequently, it does not lead to a new system of critical thought. Instead, it only replaces *androcentric* concepts of evaluation with *gynocentric* models of »difference« of the women's writing.

²⁸ Annis Pratt, »The New Feminist Criticism«, u: *Beyond Intellectual Sexism*, ed. Joan I. Roberts, Longman, New York, 1976.
Barbara H. Rigney, *Madness and Sexual Politics in the Feminist Novel*, Univ. of Wisconsin Press, Madison, 1987.